

Archeologienota

Bocholt, Eikenlaan II

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

2017B267

HAAST

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg
Grauwe Torenwal 6/00/1
B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018
e-mail: rik@konijnenburg.com

Haast-rapport 2017-20/ wettelijk depot: D/2017/12654/20
Verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R., WIJNEN, J., (2017), Bocholt – Eikenlaan II, Archeologienota, HAAST-rapport 2017-20, Bree, D/2017/12654/20

© 2017 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

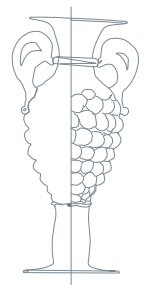
Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2017/12654/20

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

COVERFOTO: Het terrein gefotografeerd op 25/02/2017

INHOUD

1. Beschrijvend gedeelte	p.4
2. Bouwprogramma	p.6
3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek	p.9
4. Assessment van het terrein	p.14
5. Gemotiveerd advies	p.15

1. Beschrijvend gedeelte

Administratieve gegevens

Projectcode: 2017B267

Nummer wettelijk depot: D/2017/12654/20

Naam en erkenningsnummer archeoloog: Rik van de Konijnenburg,
OE/ERK/Archeoloog/2015/00041

Naam en adres van de opdrachtgever: Dorpsstraat 16-3950 Bocholt,
contactpersoon: Dhr. Bart Smeets – dhr. René Schetz

Locatiegegevens:

Provincie: Limburg

Gemeente: Bocholt

Deelgemeente: Bocholt

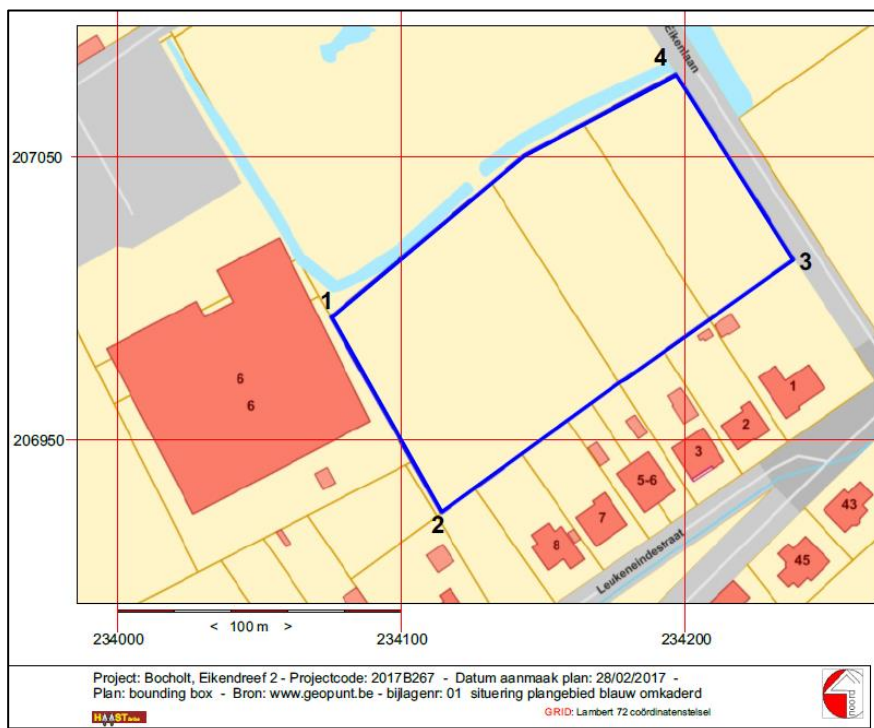
Adres: Eikenlaan

Toponiem: De Damburg

Bounding box:

De geografische coördinaten, Lambert 72:

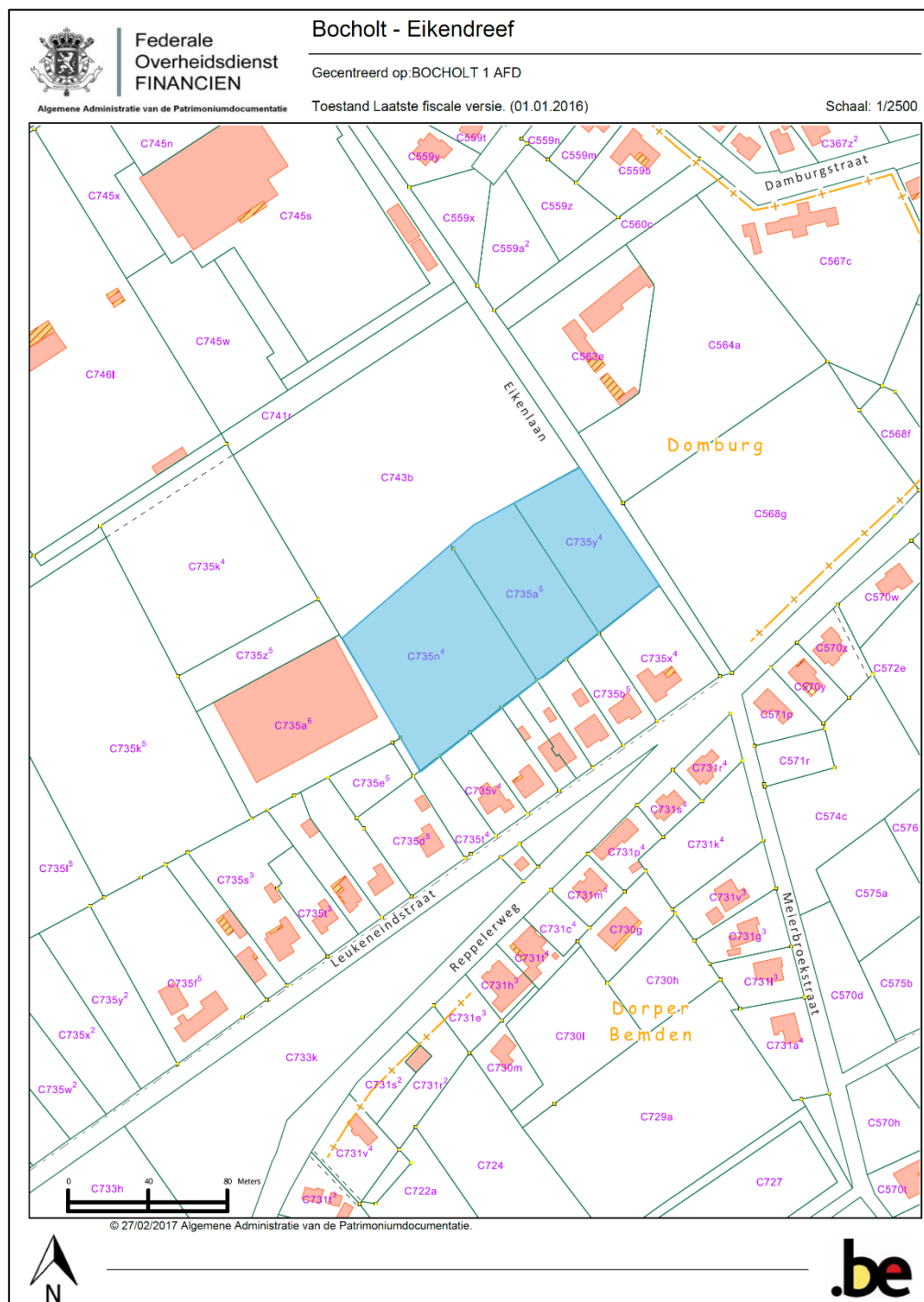
Nr	X	Y
1	234074.017	206993.278
2	234114.353	206924.455
3	234236.895	207015.186
4	234194.184	207078.775

Afbeelding1: Bounding Box

Kadastrale gegevens en plan met afbakening

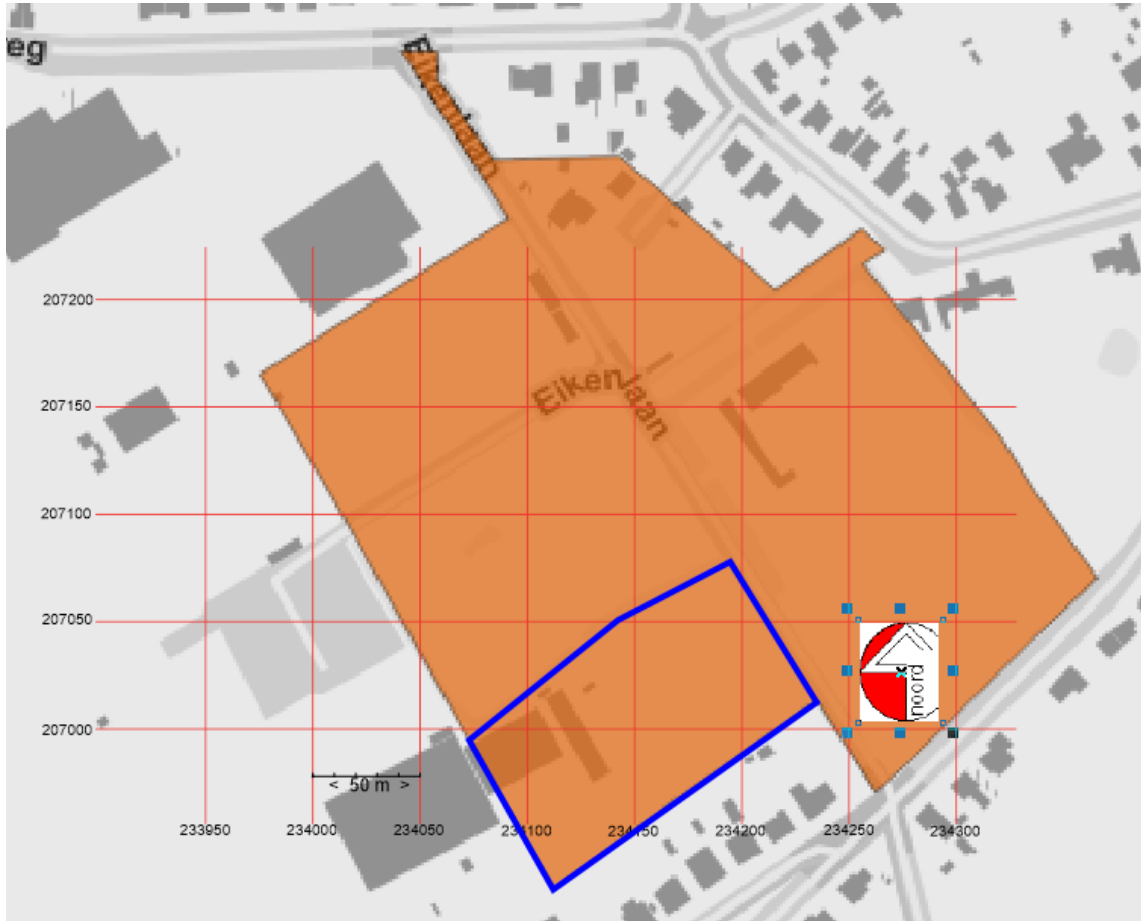
Kadastrale ligging van het projectgebied: Bocholt, afdeling 1 Sie C, percelen 735n4, 735a5 en 735y4, samen met een totale oppervlakte van 12.093,93 m² (1,209 ha).

Afbeelding 2: Uittreksel uit het kadasterplan dd. 01-01-2016

2. Bouwprogramma

Het vooronderzoek is door de initiatiefnemer, het gemeentebestuur van Bocholt, aangevraagd in het kader van de heraanleg van een terrein gelegen aan de Eikendreef te Bocholt. Het terrein is gelegen binnen het beschermd dorpsgezicht Bocholt Damburg; beschermingsbesluit 26/01/1987, ID 2283.

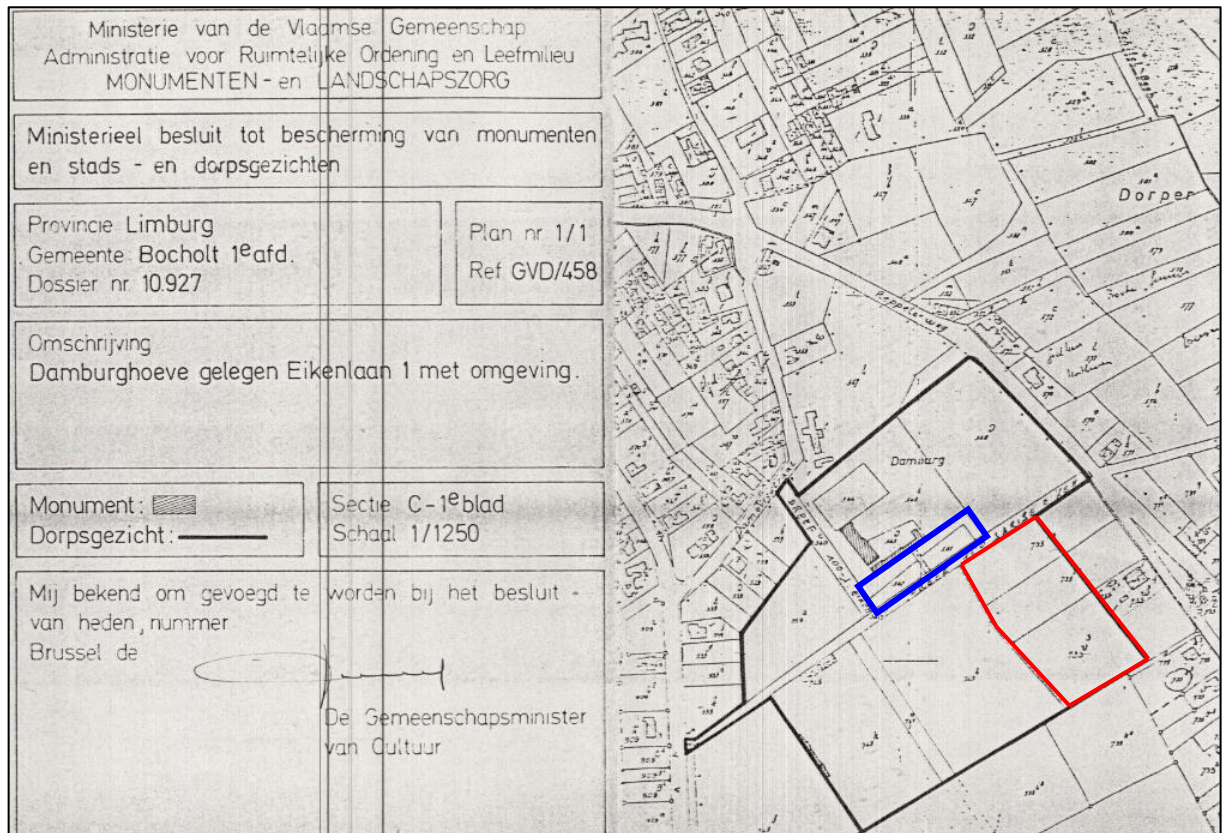

Afbeelding 3: situering van het projectgebied (blauw omkaderd) binnen het beschermd dorpszicht ID 2283.

De Damburghoeve met onmiddellijke omgeving te Bocholt, is beschermd als dorpsgezicht. Het beschermingsdossier motiveert de bescherming als volgt: De omgeving van de Damburghoeve heeft historische waarde omwille van de aanwezigheid van de voormalige grachten en esthetisch belang omwille van de aanwezigheid van twee dreven met honderdjarige eikenbomen.

Onroerend Erfgoed Limburg, Beschermingsdossier DL000324, Damburghoeve en omgeving, (J. Gyselinck, 1987).

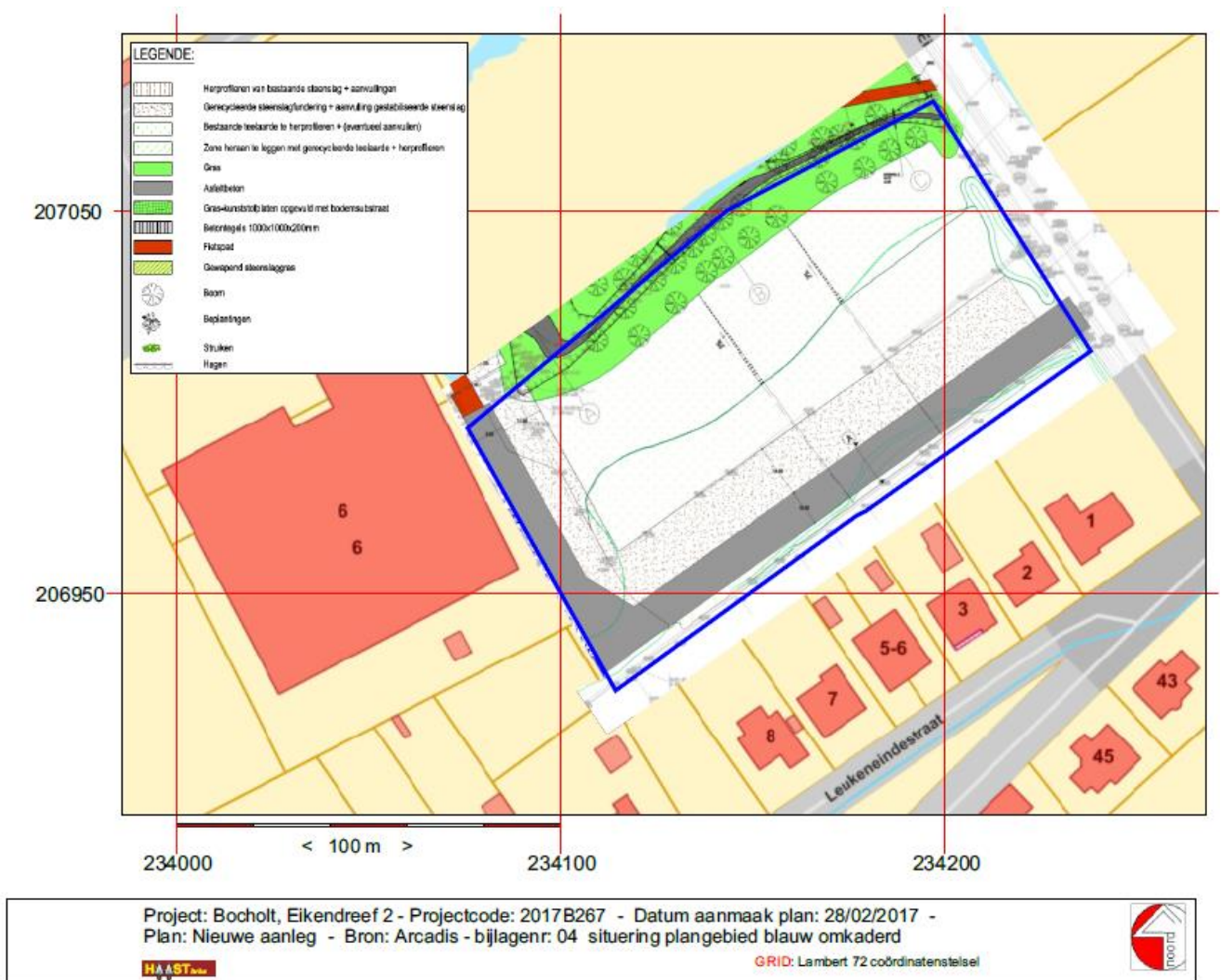
Afbeelding 4: Ministerieel besluit tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, plan nr 1/1 Ref GVD/458, omschrijving: Damburghoeve gelegen Eikenlaan 1 met omgeving.

Op het plan toegevoegd aan het beschermingsbesluit dd. 26/01/1987 staan de als monument beschermde gebouwen gearceerd aangeduid en is het beschermd dorpsgezicht omkaderd met een zwarte lijn. Uit dit plan blijken de eikendreven ten westen en ten noorden van het beschermd monument te liggen. De grachten waarvan sprake in het besluit zijn aangeduid met de kadastrale nummers 361 en 362 en liggen ten westen van het monument, ten oosten van maar deels palend aan de noordzuid gerichte Eikendreef. Op afbeelding 5 zijn ze blauw omkaderd.

In het projectgebied, rood omkaderd onmiddellijk ten westen van de grachten maar aan de overzijde van de Eikendreef zijn geen grachten aangeduid.

Afbeelding 5: het inrichtingsplan zoals aangereikt door het ontwerpbureau ARCADIS

De herinrichting van het terrein omvat drie vormen van ingrepen:

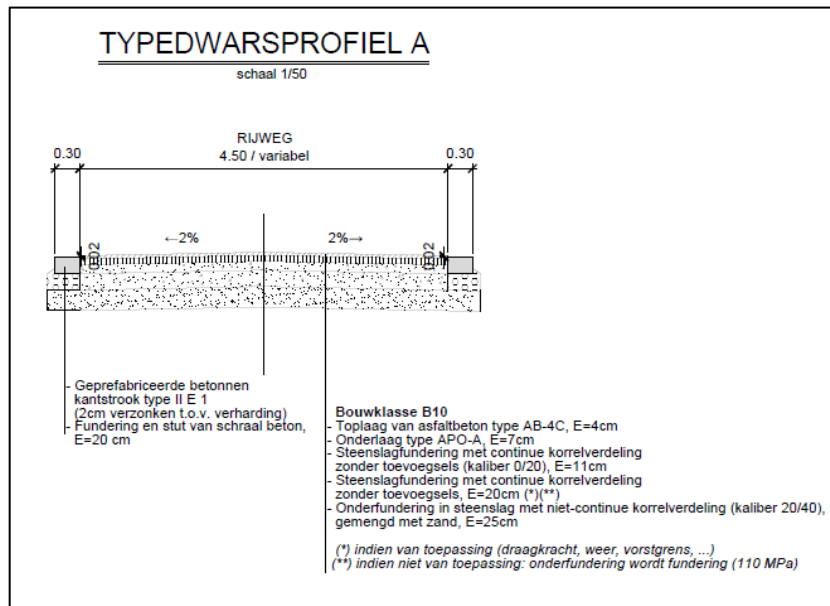
- De aanleg van wegenis aan de zuid en westzijde van het terrein
- Aansluitend bij de wegenis een verharde strook met steenslag
- Herprofilering van het terrein als groenzone met aanvulling van teelaarde

De bodemingrepen zullen beperkt blijven tot het tracé van de wegenis, de herprofilering van het met steenslag aan te vullen terrein en het herprofilen van de groenzone.

Voor de aanleg van de rijweg wordt de bovenste laag aarde verwijderd tot een diepte van ca. 65 cm onder het maaiveld. De opbouw van de fundering bestaat uit een onderfundering in steenslag met niet-continue korrelverdeling van 25 cm dikte, een steenslagfundering met continue korrelverdeling van 20 cm dikte, een steenslagfundering van 11 cm met continue korrelverdeling zonder toevoegsels, een onderlaag type APO-A en een toplaag in asphaltbeton van 4 cm.

Voor de parking bestaat de opbouw uit een onderfundering in steenslag met niet-continue korrelverdeling van 25 cm dikte, een steenslagfundering met continue korrelverdeling van 20 cm dikte,

een steenslagfundering van 8 cm met continue korrelverdeling zonder toevoegsels, een bed van granulaatmengsels van 3 cm.

Afbeelding 6: typedwarsprofiel van de weg zoals aangereikt door het ontwerpbureau ARCADIS

De verschillende in te nemen oppervlaktes:

- Het aandeel van de weg: 2048 m²
- Het aandeel met steenslag verharde parking: 2403 m²
- De her aan te leggen groenzone: 7643 m²

3. Resultaten voorafgaand archeologisch onderzoek

Doel van het archeologisch vooronderzoek is een landschappelijke en archeologische evaluatie van het terrein. Omwille van de archeologische onbekendheid van de streek is het aangewezen het projectgebied eerst te onderwerpen aan een landschappelijk bodemonderzoek doormiddel van profielputten om na te gaan in hoeverre de oorspronkelijke bodemopbouw bewaard of geschonden is.

Indien het landschappelijk bodemonderzoek resulteert in de vaststelling dat de oorspronkelijke bodem weinig of niet geschonden is dan wordt een vervolgonderzoek aanbevolen met een archeologisch proefsleuvenonderzoek met ingreep in de bodem. Indien tijdens het landschappelijk onderzoek zwaar verstoorde zones worden vastgesteld dan kunnen deze al uitgesloten worden van verder archeologisch onderzoek. Indien bij het archeologisch proefsleuvenonderzoek een zone met waardevolle archeologische sporen kan afgebakend worden, dan kan een vervolgonderzoek in de vorm van een archeologische opgraving al dan niet op een deel of het geheel van het projectgebied worden aanbevolen. Indien blijkt dat het resultaat van de prospectie doormiddel van proefsleuven geen kans biedt op enige vorm van kennisvermeerdering, dan zal er geen vervolgonderzoek worden aanbevolen.

De onderzoeksstrategie en -methode

Afweging van de onderzoeksmethodes:

De beschikbare methoden voor een vooronderzoek zonder of met zeer beperkte ingreep in de bodem zijn geofysisch onderzoek, veldkartering en landschappelijk booronderzoek.

Geofysisch onderzoek spoort weliswaar anomalieën in de bodem op maar aangezien er geen structuren in harde materialen, baksteen, natuursteen, verwacht worden zal dit eerder moeilijk interpreteerbare sporen opleveren die enkel geïnterpreteerd of gedetermineerd kunnen worden door een ondersteunende ingreep in de bodem.

Landschappelijk bodemonderzoek kunnen een beeld opleveren van de verstoorde zones en mogelijk een eerste indicatie van mogelijk aanwezig archeologisch erfgoed. Gelet op de reeds aangebrachte verhardingen op het terrein is een landschappelijk bodemonderzoek doormiddel van profielputten de meest aangewezen methode om de graad van verstoringen vast te kunnen stellen. Temeer omdat landschappelijke boringen bemoeilijkt worden door de harde laag steenslag op het terrein.

Veldkartering kan op het terrein niet uitgevoerd worden omdat over heel het terrein sporen van steenslag opvulling zichtbaar zijn. Ploegen zou (zeer) schadelijk kunnen zijn voor de ploegmessen, bovendien wordt daardoor enkel de top laag op het terrein bewerkt die naar alle waarschijnlijkheid enkel uit recent gemalen bouwpuin en steenslag bestaat.

De meest aangewezen manier om het terrein landschappelijk en archeologisch te waarderen zijn ons inzien een landschappelijk bodemonderzoek doormiddel van profielputten, eventueel gevolgd door een plangebieddekkend **proefsleuvenonderzoek** door middel van parallelle proefsleuven van 2 m breed over de volledige oppervlakte van het terrein en noord zuid georiënteerd ongeveer haaks op de loop van de beken die ten noorden en ten zuiden van het terrein stromen.

Het doel van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van landschappelijke boringen is het leren kennen van de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap. Hieruit kan ook de intactheid van de bodem en de aanwezigheid van verstoringen getoetst worden. Eventuele archeologische indicatoren aangetroffen in de boorstalen kunnen bijkomende informatie geven over de te verwachten archeologische vondsten.

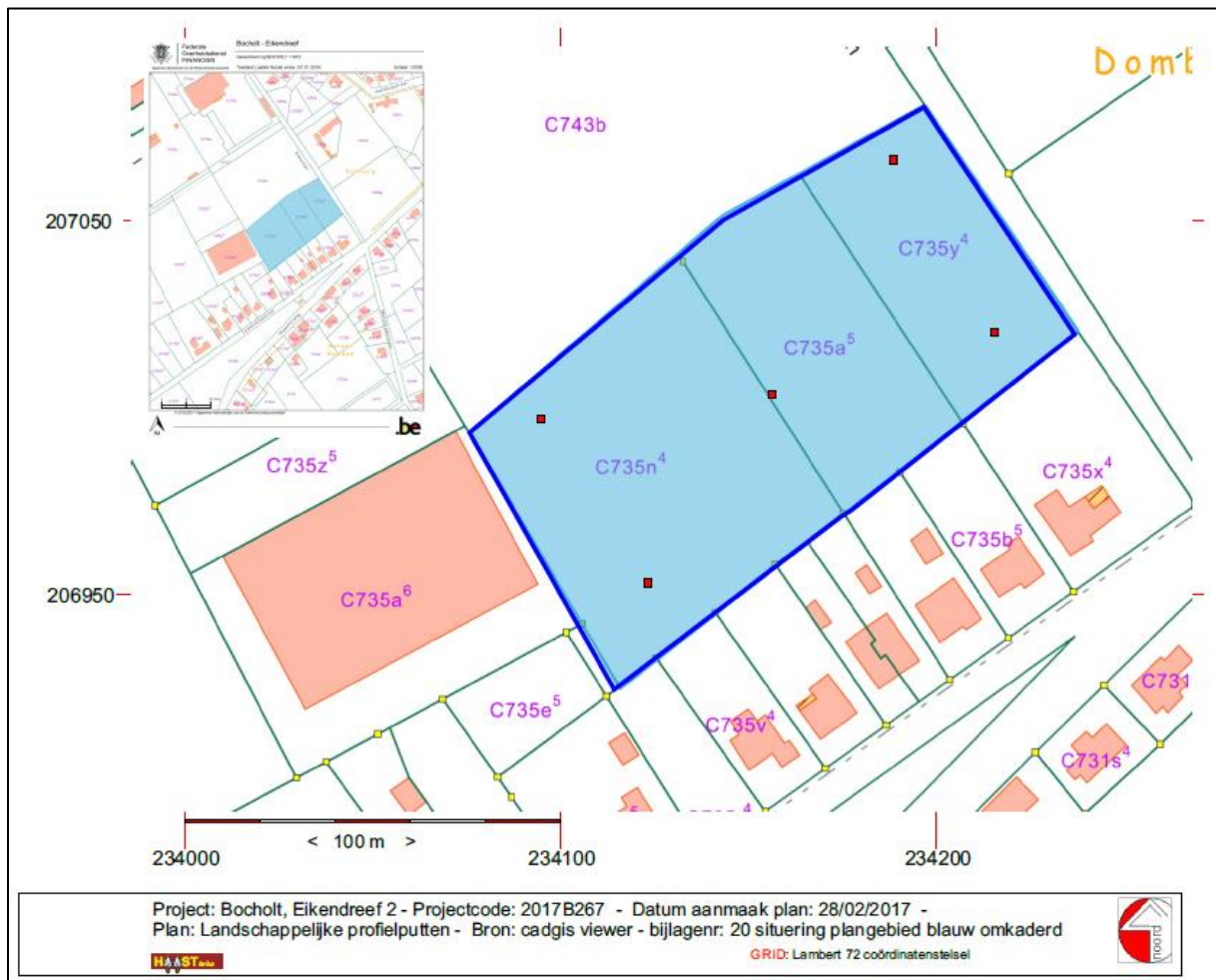
Voor het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door middel van landschappelijke profielputten worden volgende onderzoeksvragen opgesteld die beantwoord moeten worden:

- Wat is de bodemkundige opbouw van het terrein?
- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?
- Zijn er aanwijzingen voor een verstoorde ondergrond? Valt deze af te bakenen?
- Zijn er indicaties voor archeologisch interessante zones binnen het plangebied?

Onderzoeksmethode

Om de intacte staat van het bodemarchief te achterhalen is het noodzakelijk een **landschappelijk bodemonderzoek** uit te voeren. De landschappelijke profielputten dienen verspreid over het terrein aangelegd om te bekijken of er goed bewaarde bodems aanwezig zijn op het terrein. Indien dit het geval is, kunnen archeologische sporen op het terrein aangetroffen worden en dient er een proefsleuvenonderzoek plaats te vinden. Mogelijk gevolgd door een eventuele opgraving.

Het landschappelijk bodemonderzoek wordt uitgevoerd door de aanleg van tenminste 5 profielputten gespreid over het terrein zoals voorgesteld op afbeelding XXX. Het graven van de profielputten gebeurt machinaal door het graven van putten van 2 m x 2 m , tenminste moet een voldoende aantal profielputten aangelegd worden om de bodemkundige situatie te registreren en te begrijpen. Tijdens dit onderzoek staat het vrij aan de bodemkundige om meer profielputten aan te leggen indien dit nodig is voor een goed begrip van de bodemopbouw.

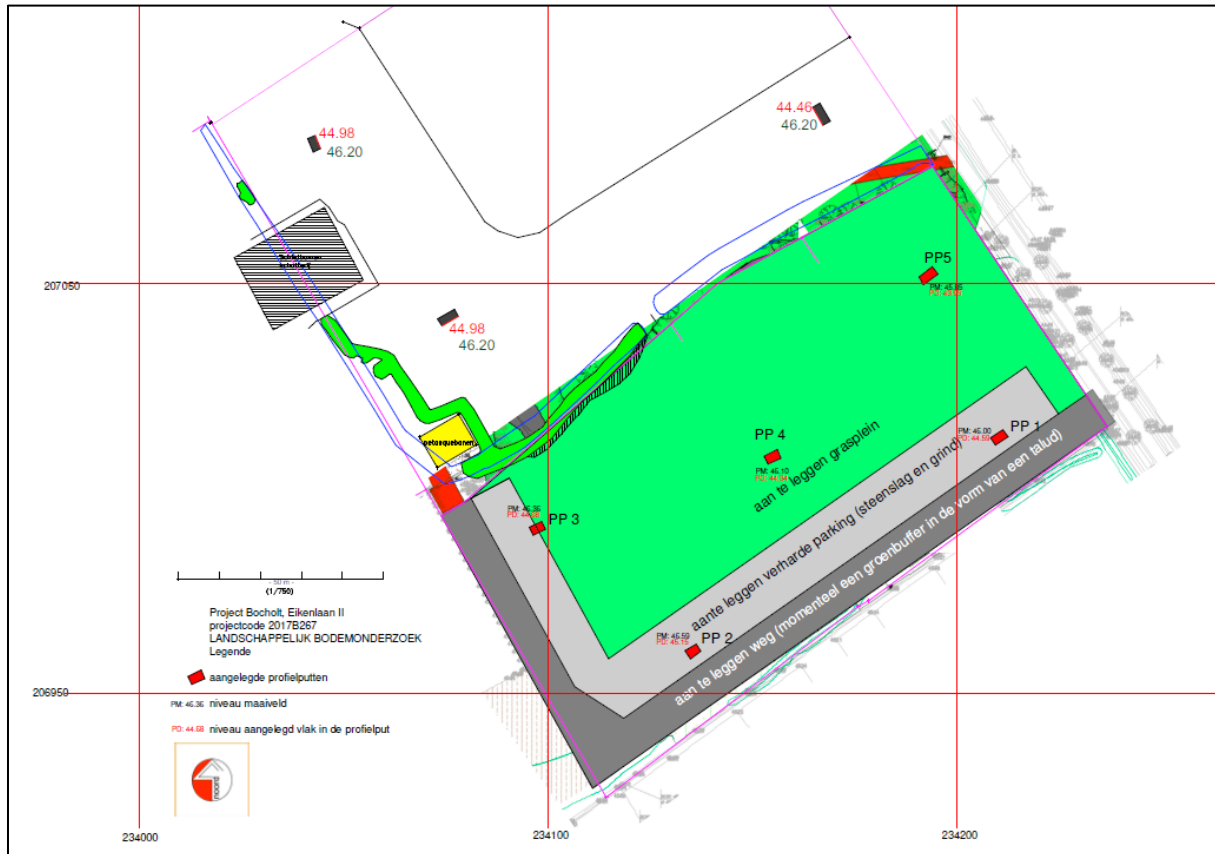

Afbeelding 7: voorstel inplanting landschappelijke profielputten aangeduid met een rood vierkant.

Het landschappelijk bodemonderzoek

De stratigrafie van het terrein: aardkundige waarnemingen

De site werd bezocht op 21 maart 2017. Het terrein bestond grotendeels uit een met puin en grind verharde parking en voor het overige uit een grasveld. Op het terrein zijn 5 profielputten gegraven.

Afbeelding 8: opmetingsplan van de aangelegde profielputten

De ondergrond bestaat uit zeer fijn, goed gesorteerd, lemig zand (Formatie van Wildert) en de eronder liggende fluviatiele afzettingen (Lommel zanden van de Formatie van Kaulille), bestaande uit matig gesorteerd, matig grof, zwak siltig zand met enkele kiezelstenen. In profielput 1 en 2 is onder een pakket opgebrachte grond en een puinverharding, een afgedekte Ap-horizont aangetroffen op 92 à 94 cm -mv.

In profielput 1 is onder het donker grijsbruin, zwak humeus, zeer fijn zand van deze (rest) van een Ap-horizont, op 92 tot 98 cm -mv een horizont met donkere humusinspoelingsbandjes aangetroffen. Deze horizont die kan worden gezien als een overgangshorizont tussen de Ap-horizont en C-horizont is in profielput 3 op 140 tot 160 cm -mv aangetroffen. In profielput ontbreekt de boven beschreven Ap-horizont.

In profielput 4 en 5 is de Ap-horizont eveneens verdwenen. In profielput is aan een zijde van de beschreven profielkolom nog wel een rest van een Bh-horizont aangetroffen bestaande uit zwart bruin, matig humeus, zeer fijn zand op 103 tot 132 cm -mv. Deze rest van een Bh-horizont representeert een rest van een podzolbodem. In profielput 5 bestaat de grond tot 112 cm -mv uit opgebrachte grond met puin en is de bodem tot in de C-horizont verstoord.

Afgezien van de profielkolommen 1 en 2 is de bodem verstoord tot diep in de C-horizont. Wel zijn in profielkolom 3 en 4 respectievelijk de overgang tussen een Ap-horizont en C-horizont en een rest van een Bh-horizont (podzol-B-horizont) aangetroffen. De enigszins intacte, met opgebrachte grond met puin

afgedekte bodem in profielput 1 en 2 is een A-C-profiel. Om die reden is het niet heel waarschijnlijk dat er intacte resten uit de vroege (pre)historie zullen worden aangetroffen.

Algemeen is het terrein nogal sterk geroerd.

Individuele profielbeschrijving:

Profiel: Profielput 1

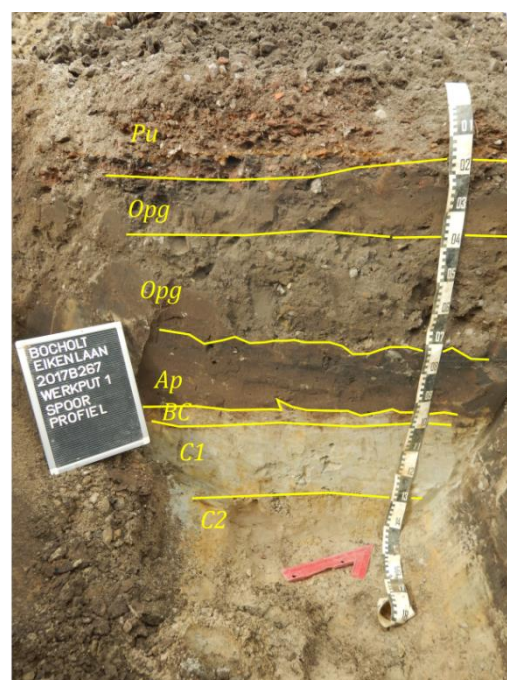
Locatie: Bocholt, Eikenlaan II

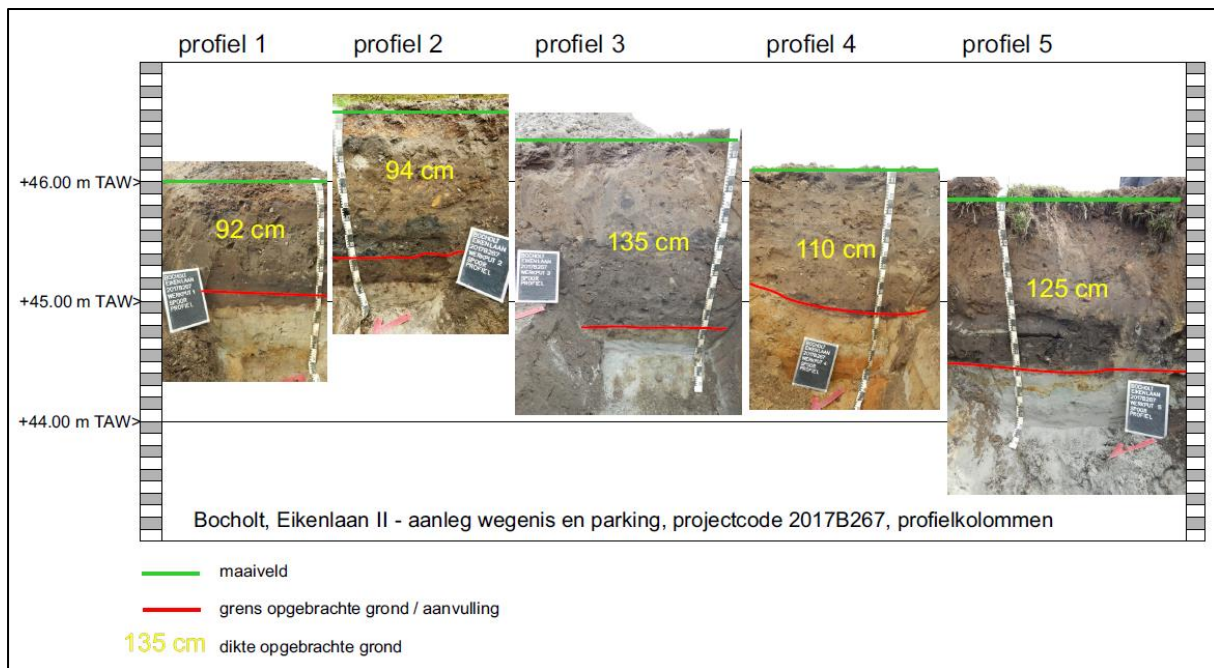
N LB72 207012.63 E LB72 234212.68

Hoogte: 46.00 m +TAW Vlakhoogte: 44.59 m +TAW

Horizont	Diepte (cm)	Beschrijving
Puinverharding	0 - 15	Roodbruin, goed gesorteerd, zwak humeus, zwak siltig, zeer fijn zand met veel baksteenpuin plastic, puinverharding
Opgebracht	15 – 37	Donker bruingrijs, sterk geel gevlekt, goed gesorteerd, zwak humeus, zwak siltig, zeer fijn zand, verstoord
Opgebracht	37 – 70	Donker bruingrijs, licht geel gevlekt, goed gesorteerd, zwak humeus, zwak siltig, zeer fijn zand, verstoord, opgebracht
Ap	70 – 92	Donker bruingrijs, licht geel gevlekt, goed gesorteerd, zwak humeus, zwak grindig, zwak siltig, zeer fijn zand met wat puin, opgebrachte grond
BC (overgang)	92 – 98	Licht geel, zwak siltig, zeer fijn zand, dekzand, Formatie van Wildert met donker humusinspoelingsbandjes
C1	98 – 130	Licht geel, matig siltig (lemig), zeer fijn zand, oud dekzand, Formatie van Wildert
C2	130 >	Lichtgeel, slecht gesorteerd, zwak siltig, matig grof zand, fluviatiele afzettingen met enkele grindstenen, matig roestig, (Formatie van Kaulille, Lommel zanden).

Afbeelding 9: referentieprofiel, profielput 1

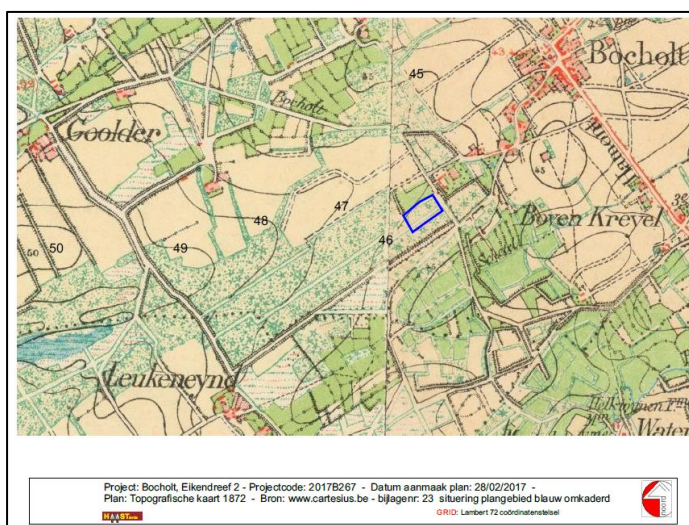

Afbeelding 10: Overzicht van de profielkolommen met aanduiding van de diktes van de opgebrachte grond/verstoringdieptes

4. Assessment van het terrein

Enkel in de profielkolommen 1 en 2, de meest zuidelijke profielkolommen in het projectgebied, werden sporen aangetroffen van een begraven Ap-horizont op 92 à 94 cm diepte onder het huidige maaiveld. In de andere profielkolommen werd geen spoor aangetroffen van een begraven Ap. Daar bleek telkens het terrein afgegraven tot in de C-horizont en daarna opgehoogd met puin bestaande uit bouwpuin en ander afval.

Het oorspronkelijk niveau van het maaiveld moet – volgens de topografische kaarten uit de 19de eeuw, gelegen hebben tussen de +45 m TAW en de +46 m TAW gelegen hebben. Indien we dat vergelijken met de huidige maaiveld hoogte, van west naar oost licht dalend van +46.59 m TAW (maaiveld profielput 2)

naar +45,85 m TAW (maaiveld profielput 5), dan moeten we vaststellen dat het terrein effectief deels afgegraven werd, de oorspronkelijke bodemhorizonten zijn verdwenen, en opgehoogd werd tot een hoger niveau dan het oorspronkelijke maaiveld met bouw- en ander puin.

Algemeen kan gesteld dat het terrein sterk verstoord is.

Afbeelding 11: Topografische kaart uit 1872

5. Gemotiveerd besluit

De conclusie betreffende dit projectgebied kan op basis van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek niet anders zijn dan de conclusie die we namen voor het ten noorden gelegen perceel¹:

- Het terrein werd ooit deels afgegraven en heropgevuld met puin en kiezels zoals blijkt uit de profielkolommen van de 5 profielputten,
- De opgebrachte grond varieert in dikte van 94 cm in de zuidwestelijke hoek tot 135 cm in het noordwesten en is gemiddeld meer dan 100 cm dik,
- De spreiding van de aangelegde profielputten is dermate projectgebied omvattend dat gesteld mag worden dat het terrein 100 % verstoord is door afgravingen en ophogingen,
- Waarom het terrein ooit zo diep uitgegraven werd is niet duidelijk; mogelijk heeft dit te maken met de aanleg van de parking op naast liggende percelen en heeft men oude depressie opgevuld ter egalisatie van het terrein, anderzijds zou het terrein ook als werfplaats kunnen gediend hebben voor de bouw van de naastliggende hal of de omgevingswerken
- De ophoging/heraanvulling van het terrein zou dateren uit 1996 toen het terrein gebruikt werd voor de organisatie van het Oud Limburgs Schuttersfeest (OLS)
- Afgezien van de profielkolommen 1 en 2 is de bodem verstoord tot diep in de C-horizont. Wel zijn in profielkolom 3 en 4 respectievelijk de overgang tussen een Ap-horizont en C-horizont en een rest van een Bh-horizont (podzol-B-horizont) aangetroffen. De enigszins intacte, met opgebrachte grond met puin afgedekte bodem in profielput 1 en 2 is een A-C-profiel. Om die reden is het niet heel waarschijnlijk dat er intacte resten uit de vroege (pre)historie zullen worden aangetroffen.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat het terrein dermate verstoord is dat het bodemarchief mogelijk maar op een heel beperkt deel misschien nog intact is – aan de zuidrand tegen het talud – waardoor er eigenlijk geen verwachting meer kan gesteld worden naar archeologisch erfgoed.

Bovendien blijkt uit de profielen van de bouwplannen dat de C-horizont nergens geraakt zal worden door de geplande ingrepen. Alle ingrepen reiken slechts tot een diepte van maximaal 65 cm onder het huidige maaiveld terwijl de dikte van het pakket opgebrachte gronden varieert van 94 cm tot 135 cm.

Advies:

Op basis van de gegevens uit het landschappelijk bodemonderzoek kan derhalve besloten worden dat het projectgebied geen resultaten zal opleveren wat betreft archeologische kennisvermeerdering. Het projectgebied kan vrijgegeven worden van verder archeologisch onderzoek. Via dit programma van maatregelen stellen we voor om bij een herziening van de Gebieden geen Archeologiekaart het projectgebied daarin op te nemen als GGA-gebied

¹ VAN DE KONIJNENBURG, R., (2016), Archeologienota Bocholt, sportcomplex Damburg, uitbreiding parking en aanleg wadi, verslag van de resultaten van het bureauonderzoek, HAAST-rapport 2016-18, Bree, D/2016/12654/18 te raadplegen via url: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/958>